

[Holstein.]
forsamlingsbeslutning, hvor saadanne Forslag bliver stemt ned, er en kollektiv Aftale.

„Mærkeligt nok“, siger Konsulenten, „at der endnu findes en Del danske Mejeriandelshavere, som vil være bekendt at tilstemme sig selv et større aarligt Pengebeløb, som burde tilfalde vedkommendes Nabo, der leverer federe, renere og bedre behandlet Mælk til det fælles Udsalg, Mejeriet.“

Altsaa, en kollektiv Aftale, som paa moralsk utilbørlig Maade begrænser den enkeltes Adgang til at faa det fulde Udbytte af sit Erhverv, begrænser den enkeltes Adgang til Erhverv, altsaa til at faa ud af sin Bedrift, hvad han kunde faa.

Jeg kan nævne andre kollektive Aftaler af ganske mærkværdig Karakter. Hvad mener den højtærede Justitsminister og Partiet Venstre om Andelsmejerier? Det er Andelsforetagender, Virksomheder, som grunder sig paa kollektive Aftaler. Fra Mejerierne sælges Smør, Ost, Sød-mælk og Fløde til andre end Andelshaverne og til langt højere Pris, til en Pris, der ligger meget nær op ad Detailhandlerprisen, men dog saa meget under, at Konkurrencen med Detailhandelen bliver effektiv. Et Mejeri kører ganske roligt rundt i Landsbyerne med Vogn med Smør, Ost og Sød-mælk og sælger det. Hvad mener den højtærede Justitsminister og Venstre om saadanne kollektive Aftaler?

Jeg kunde ogsaa nævne et Andels-slagteri. Et og andet paa Sjælland af de store Andelsslakterier, hvor man for alt, hvad der hedder Slagteriaffald, Lever, Pølser o. s. v., har en Straamand, en Kommissionær, som har Detailhandlerborgerskab, og som sælger alt det, der ikke sælges til England, alt det, som ellers Spækhøkeren sælger i Detailhandlerforretningen, det sælger han, og det holdes udenfor Overskuddet af Andelsforetagendet, og der betales kun Skat deraf — ellers er jo Forholdet det, at naar en Brugsfor-ening har Detailhandlerborgerskab, fordi den ønsker at sælge til andre end til sine Medlemmer, saa skal den betale Indkomst-skat af hele sit Overskud.

Her er et Tilfælde, ganske givet, det kan konstateres, hvor denne Bestemmelse omgaas, og hvor der *mir nichts dir nichts* sælges fra saadanne Straamandsudsalg i Henhold til kollektive Aftaler paa Slagteriet. Ja, moralsk set kan man vel nok sige, at Aftaler som dem, jeg her har nævnt, er utilbørlige.

Jeg skal endvidere nævne et andet Andelsforetagende, der ogsaa ligger mig nær, det er et Andelselektricitetsværk. Der viste det sig, at Elektricitetsværkets kollektive Aftaler, Vedtægterne om Betalingen for Elektricitetsforbruget, vanskeligt lod sig opretholde, fordi de Landboere, der var Parthavere i Andelsforetagendet, i stigende Omfang brugte Traktorer — Gaardmændene paa de store Gaarde ejede selv Traktorer, og Husmændene havde en saadan i Fællesskab —, og derfor kunde man ikke længere paa samme Maade som hidtil lægge Afgiften alene paa Forbruget af Lys og Kraft.

Saa vedtog Generalforsamlingen en Ændring i de oprindelige Statutter, hvor der stod, at Afgiften alene skulde hvile paa Forbruget, forholdsmæssigt, af Lys og Kraft, idet man ved Flertalsbeslutning vedtog en Bestemmelse om, at fremtidig skulde kun en Del af Afgiften hvile paa Forbruget, medens en Broderpart af Afgiften skulde hvile paa Ejendomsskyld, vel at mærke ikke med samme Procent eller Promille, men progressivt. — altsaa en progressiv privat Ejendomsbeskatning vedtaget af et Flertal indenfor et Elektricitetsværk — og endvidere med forskellige Procenter pr. H. K.-Forbrug, saaledes at Landbrugernes Forbrug efter deres Antal H. K. sattes langt lavere end Haandværkernes og Haandværkernes igen lavere end Møllernes. I hele Elektricitetsandelsforetagendet var der kun to Møllere, og disse to Møllere blev sat til at betale, jeg tror, det var 18 Kr. pr. H. K., medens Haandværkerne betalte saadant noget som 12 Kr. og Landbrugerne kun 7.

Nu vil jeg gerne spørge de ærede Medlemmer af Partiet Venstre, om de mener, at saadanne kollektive Aftaler er tilbørlige i moralsk Forstand, og om de mener, at de er retsstridige i juridisk Forstand.

Forholdet er det, at efter gældende Domspraksis bliver saadanne kollektive Aftaler kendt ugyldige ved Domstolene som stridende imod det, Flertallet i sin Betænkning har kaldt den almindelige Retsopfattelse her i Landet, som stridende mod det, man i Rets sproget kalder den danske Lovgivnings Aand og Grundsætninger. Men hvad saa? Naar Forholdet er det, at Domstolene i saa stort Omfang, baade paa Arbejdsomraadet og paa Erhvervsomraadet, kender ugyldige kollektive Aftaler, der ikke blot positivt i Lovene er forbudt, men som Domstolene mener strider mod den almindelige Retsopfattelse